

[Justitsministeren.]

hensyn til den enkelte bruger, som kun har et beskedent kvantum på sig, er vores opgave i videre udstrækning af behandlingsmæssig og social art, det er ikke en strafferetlig reaktion, der er påkrævet.

Hagen Hagensen (KF):

Blot for at der ikke skal være nogen tvivl om, hvad det er, vi drøfter i dag, så er det spørgsmålet om, hvorvidt et cirkulære skal have det ene eller det andet indhold. Spørgsmålet er ikke, hvilken hjælp der skal være. Jeg synes, hr. Jens Møller i sine bemærkninger blandede tingene sammen. Vi vil alle sammen gerne hjælpe de unge. Vi mener — nogle af os i hvert fald — at det ikke gøres med straf, og der er i hvert fald ingen hjemmel til ved tvang at henvise dem til behandling. Vi vil gerne tage det op til overvejelse, men det har blot ikke noget at gøre med det, vi drøfter her i dag. Vi vil alle sammen gerne hjælpe.

Ordføreren for forslagsstillerne (Inge Krogh) (KrF):

Vi skal ikke drøfte behandlingen, men det er i hvert fald sådan, at dette cirkulære ude omkring opfattes, som om det er tilladt at bruge hash, det har lovlighedens stempel. Jeg kan kun beklage, at de endda ret højtstående politikfolk, jeg har talt med, har givet mig disse oplysninger. De siger, det er vanskeligt at arbejde på grund af dette cirkulære. Men det er muligt, at cirkulæret er blevet misfortolket, det tør jeg ikke sige.

Jeg ville egentlig gerne have at vide — men det kan jeg få i udvalget — hvilket cirkulære det står i, at man kan afskedige folk inden for den sociale sektor, der bruger hash. Jeg er ganske uvidende om det og har også efterlyst det, så det er i hvert fald et, der må være forsvundet.

Justitsministeren (Nathalie Lind):

Blot for at der ikke skal være nogen misforståelser. Jeg sagde udtrykkeligt under debatten i foråret, at der ikke er udsendt noget cirkulære. Det gentog jeg her i dag. Jeg sagde, at der var truffet afgørelse i en konkret sag. Der er ikke tale om et cirkulære, men det er konstateret i denne sag, at det var ulovligt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om pressens brug [af Honoré m. fl.].

(Lovforslag nr. 25. Fremsat 11/10 74).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Justitsministeren (Nathalie Lind):

Det forslag til lov om ændring af lov om pressens brug, som kristeligt folkepartis folketingsgruppe har fremsat, er en sammenarbejdning af to forslag, som partiet fremsatte i sidste samling, dels forslaget om at tilvejebringe hjemmel for at pålægge bladudgivere bødeansvar for bladets overtrædelser af straffelovens bestemmelser om freds- og ærekrænkelser, dels forslaget om ændring af presselovens regler om berigtigelse.

Begge forslag blev drøftet udførligt under første behandling her i tinget, og derfor skal jeg alene omtale de ændringer, som det nye lovforslag indebærer i forhold til de tidligere forslag.

Forslagets første punkt angår spørgsmålet om, hvem der kan pålægges strafferetligt ansvar for bladartikler og meddelelser, som indebærer en overtrædelse af visse af straffelovens bestemmelser om freds- og ærekrænkelser.

Efter de gældende regler kan et sådant ansvar alene pålægges forfatteren og bladets redaktør. Lovforslaget indebærer, at der yderligere vil kunne pålægges bladets udgiver et særligt bødeansvar, og dette bødeansvar skal kunne gøres gældende mod udgiveren uafhængigt af de sædvanlige tilregnelighedskrav, dvs. uafhængigt af, om der er handlet forsætligt eller uagtsomt.

Lovforslaget svarer i sin grundtanke til det

[Justitsministeren.]

forslag om ændring af straffelovens bestemmelser om freds- og ærekrænkelser, som kristeligt folkeparti fremsatte i sidste samling, men afviger bl. a. herfra ved ikke at fastsætte et fikseret beregningsgrundlag for udmålingen af det særlige bødeansvar. Mens størrelsen af det særlige bødeansvar for udgiveren i det tidligere forslag var fastsat til 2/3 af det beløb, der var indkommet ved salget af den pågældende udgave af bladet, anvender det nu foreliggende forslag den smidigere formulering, at det særlige bødeansvar skal fastsættes under hensyntagen til lovovertrædelsens grovhed og skriftets udbredelse.

Denne ændring er efter min opfattelse en væsentlig forbedring af forslaget, men jeg vil gerne straks tilføje, at jeg fortsat finder, at det vil være betænkeligt at gennemføre forslaget på det foreliggende grundlag. Man må være opmærksom på, at forslaget vil indebære en meget væsentlig ændring af presselovens ansvarssystem.

De gældende regler, hvorefter eventuelt strafansvar for bladets indhold alene påhviler forfatteren og redaktøren, udgør et centralt element i dansk presseret og har konsekvenser af principiel betydning for forholdet mellem redaktør og udgiver. Reglerne giver grundlag for en kompetencefordeling, hvorefter bladets redaktionelle linje i det væsentlige fastlægges selvstændigt af redaktøren, uafhængigt af de økonomiske interesser, der står bag bladet. En regel af den art kristeligt folkeparti foreslåede karakter vil på afgørende måde kunne gribe ind i dette forhold mellem redaktør og udgiver. Den strafisiko, som udgiveren vil være undergivet efter en sådan regel, vil kunne medføre en vidtgående kontrol fra udgiverens side med hensyn til bladets indhold og almindelige redaktionelle linje.

Men jeg vil gerne understrege, at disse bemærkninger ikke bør tages som udtryk for en definitiv afvisning af denne del af lovforslaget.

Som jeg gav udtryk for under første behandling af det tilsvarende forslag i foråret, har jeg forståelse for de intentioner, der ligger bag fremsættelsen af lovforslaget, men det er imidlertid min opfattelse, at en lovændring af en så principiel karakter ikke bør gennemføres uden en forudgående, samlet

gennemgang af pressens forhold, herunder en belysning af betydningen af presselovens nuværende ansvarssystem for udøvelsen af pressevirksomhed under nutidens forhold. Det vil være naturligt, at repræsentanter for pressen deltager i et sådant arbejde.

Som jeg nævnte i foråret, har Danske Dagblades Fællesrepræsentation i øvrigt i forståelse med justitsministeriet nedsat et udvalg til overvejelse af spørgsmålet om revision af de presseetiske regler og af pressenævnets sammensætning og kompetence. Jeg kan ligeledes nævne, at straffelovrådet for tiden behandler spørgsmålet vedrørende bøderegler i almindelighed og herunder også vil komme ind på spørgsmålet om bødeansvar for virksomheder. Det ville næppe være rigtigt at tage spørgsmålet om en ændring af presselovens ansvarssystem op til nærmere overvejelse, før udvalgene har afsluttet deres arbejde.

Den øvrige del af det foreliggende lovforslag angår presselovens regler om berigtigelse og svarer med en række ændringer til det forslag om ændring af presseloven, som en række medlemmer af kristeligt folkepartis gruppe fremsatte i sidste samling. Her skal jeg indskrænke mig til at omtale de efter min opfattelse vigtigste ændringer i forhold til det tidligere forslag, men i øvrigt henviser til mine bemærkninger under behandlingen dengang.

Som det vil erindres, indeholdt det tidligere forslag en meget vidtgående udvidelse af de meddelelser, der kan kræves berigtiget, og af den personkreds, der kan kræve en meddelelse berigtiget. Det lovforslag, der nu foreligger, synes at være mindre vidtgående på disse punkter. De meddelelser, der skal kunne kræves berigtiget, er angivet som meddelelser, som skriftet har indeholdt med hensyn til oplysninger, der er egnet til at skade, og som enten er af faktisk karakter eller er nedsettende udtalelser af personlig karakter. Berigtigelse kan efter forslaget kræves af den, der har en retlig interesse heri.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at disse formuleringer forekommer mig noget svært tilgængelige. Det fremgår ikke med større tydelighed, hvilken udvidelse der tilsigtes i forhold til gældende regler, men hvis tanken er, at almindelige vurderingsudsagn vedrørende personer skal kunne kræves berigtiget, må

[Justitsministeren.]

jeg nok stille mig tvivlende over for en sådan ændring. En adgang til berigtigelse af sådanne udsagn vil næppe betyde nogen reel beskyttelse af de mennesker, hvem meddelelsen angår.

Lovforslaget indeholder endvidere en bestemmelse om, at redaktøren, såfremt han ikke vil optage en berigtigelse, skal oplyse den berigtigelsessøgende om, at afslaget kan indbringes for berigtigelsesnævnet. Dette forslag er en modifikation af det tidligere forslag, og i overensstemmelse med mine bemærkninger under første behandling af det tidligere forslag vil jeg gerne sige, at jeg finder, der her er tale om en værdifuld tanke.

Jeg har enkelte bemærkninger vedrørende den rent tekniske affattelse af lovforslaget, men det kan man jo tage op i retsudvalget. Jeg skal indskrænke mig i denne sammenhæng til at udtale min sympati for realiteten i denne del af forslaget.

Endelig skal jeg så nævne forslaget om, at også spørgsmålet om, hvorvidt en berigtigelse er optaget i bladet på fyldestgørende måde, kan indbringes for berigtigelsesnævnet. I forhold til det tidligere fremsatte lovforslag er der her tale om et helt nyt forslag, der nærmere går ud på, at berigtigelsesnævnet skal kunne pålægge en redaktør, der har optaget en berigtigelse på ufyldstgørende måde, at optage en ny berigtigelse, og nævnet skal også kunne pålægge redaktøren en bøde på grund af en ufyldstgørende berigtigelse. Jeg vil gerne sige, at jeg har sympati for kernen i dette forslag. Der synes at være noget principielt rigtigt i den tanke, at det forhold, at en berigtigelse er optaget på ufyldstgørende måde, skal kunne medføre pligt til at optage en ny berigtigelse. Jeg mener også, at vi kan drøfte de tekniske enkeltheder her i udvalget.

Som det måske vil erindres, gav jeg under første behandling udtryk for en skepsis over for hensigtsmæssigheden af en væsentlig del af de forslag, som kristeligt folkeparti fremsatte i foråret, og som også ligger til grund for det nu foreliggende lovforslag. Som det vil fremgå af mine bemærkninger, gør denne skepsis sig fortsat gældende med hensyn til centrale elementer i udformningen af det nu foreliggende lovforslag, men jeg vil samtidig gerne understrege, at jeg finder, at kristeligt olkeparti med dette forslag har peget på

vigtige problemstillinger og også på flere punkter har anvist forslag til løsninger, som fortjener betydelig opmærksomhed.

Ejler Koch (S):

Vi havde ved første behandling af forslagene i sidste samling anledning til at komme ind på de mere principielle problemer om deres forhold til ytringsfriheden og pressefriheden i almindelighed, og derfor skal jeg lade disse ting ligge i denne omgang. Men jeg vil gerne understrege, at det for os er noget helt centralt, at man ikke begynder at røre ved disse ømtålige ting omkring pressefriheden og ytringsfriheden, fordi man kan påvise, at der er enkelte mennesker eller aviser, som misbruger denne frihed. Hvis vi, hver gang vi er vidne til misbrug af disse friheder, skal til at indskrænke dem, er vi inde på en glidebane, som vist ingen kan ønske at vi skal komme ind på.

Selv om vi med tilfredshed har noteret, at kristeligt folkeparti i det nu fremsatte lovforslag har taget hensyn til væsentlige dele af den kritik, der blev fremsat sidste gang, og har slettet de værste vildskud i de forslag, der var fremsat sidste gang, har vi i socialdemokratiet stadig væk den principielle betænkelighed ved forslagens to kernepunkter, nemlig spørgsmålet om udvidelsen af strafansvaret for udgiveren og spørgsmålet om en udvidelse af adgangen til berigtigelser. På disse to punkter kan jeg i det allervæsentligste tilslutte mig de betragtninger, som ministeren her har fremsat. Vi er enige i den betragtning, at en ændring af strafansvaret kan få så vidtrækkende virkninger for hele ansvarsforholdet i pressen, at vi ikke kan gennemføre det på et så løst grundlag som det foreliggende lovforslag, og jeg er enig i de betragtninger, ministeren fremsætter, at formuleringerne omkring berigtigelsen er af en sådan art, at det er meget vanskeligt at forestille sig en afgrænsning af disse formuleringer.

Vi vil i socialdemokratiet selvfølgelig medvirke til en behandling af det foreliggende lovforslag i retsudvalget, men vi kan bestemt ikke love at medvirke til dets gennemførelse i den foreliggende form og på det foreliggende grundlag.

Gerstrøm (FP):

Størstedelen af den danske presse har et rimeligt højt etisk niveau. De fleste blade

[Gerstrøm.]

tilstræber at undgå groft at fordreje reporter og tilstræber, i så høj grad som de kan, at bringe en objektiv beskrivelse af det, de ser. Men vi har set en opfattelse gående ud på, at det er umuligt at beskrive noget 100 pct. objektivt, og så siger man, at så kan man lige så godt være subjektiv. Denne subjektivitet har vi set sprede sig til store dele af dansk presse. Man koncentrerer sig i mindre og mindre grad om at viderebringe fakta, man bringer meninger i stedet for. Man finder et eller andet emne frem, som man mener man kan koge en eller anden suppe på. Man drejer det, man garnerer det med lidt sex og vold, man sætter en overskrift på, der ikke har noget med emnet at gøre, og så får man et eller andet ud af det, som måske nok har en vis underholdningsværdi, men som meget let kan øve en ubodelig skade over for individer eller grupper af individer.

Heroverfor har vi så den gamle presselov, der skulle yde en form for beskyttelse af individet, men den gamle lov er alt for tandløs. Vi ser, at skandalepressen tit nægter optagelse af berigtigelser, som den skal ifølge den gamle presselov, helt uden grund, man siger bare, at det vil man ikke. Så kan man indbringe en sådan klage for berigtigelsesnævnet, og dér vil man så i de fleste tilfælde få at vide af en højt uddannet jurist, at éns klage desværre ikke kan efterkommes, fordi der var visse juridiske spidsfindigheder, der kunne rettes imod éns ønsker om berigtigelse.

Så siges der, at den omstændighed, at berigtigelsesnævnet har så lidt at gøre, netop beviser, at der ikke er grund til at foretage sig noget på dette felt. Dertil vil jeg sige tværtimod. De ganske få sager, som berigtigelsesnævnet behandler, viser, at dette nævnet er totalt ineffektivt, fordi man efterhånden har erfaret, at det hjælper ikke noget som helst at klage til dette nævnet. Derfor må vi have en udvidet adgang for borgerne til at få optaget berigtigelser. I Sverige har man fået en presseombudsmand, og han behandler et meget stort antal sager.

Så har borgerne i dag den mulighed at gå rettens vej, anlægge injuriersag og prøve at få erstatning ad den vej, men det er en kostbar, langsom og meget besværlig måde, og så ender det jo med, hvis bladet bliver dømt, at den pågældende journalist eller redaktør

bliver idømt en forholdsvis lille bøde, lille, fordi ifølge loven skal den betales af ham selv. Men vi har set, at f. eks. på det værste af skandalebladene, vi har herhjemme, Ekstra Bladet, har man oprettet en fond, der betaler disse bøder for journalisterne, sådan at det ikke betyder noget for dem personligt, de kan bare fortsætte i det gamle spor, hvori de har kørt indtil da. Derfor finder vi, det er vigtigt, at der bliver gjort noget ved disse forhold, og vi mener, at kristeligt folkepartis forslag her vil være en udmærket måde at få det gjort på, og vi vil behandle sagen med velvilje i udvalget.

Holmberg (V):

Alle mennesker, de allerfleste i alle tilfælde, kommer i berøring med pressen, og mange føler sikkert ofte, at de får en dårlig behandling af pressen, hvad enten det drejer sig om ugepressen, fagpressen eller den almindelige dagspresse. Det er efter min opfattelse også helt givet, at mange borgere ikke føler, at den nuværende lovgivning yder dem tilstrækkelig beskyttelse, og det er naturligvis denne gruppe, som kristeligt folkeparti håber at tilgodese gennem det lovforslag, vi har til behandling her i dag.

Jeg kan i alle tilfælde på venstres vegne sige, at vi naturligvis gerne går med til en drøftelse af de foreslåede ændringer, men jeg vil med det samme gerne slå fast, at vi ikke uden videre kan tilslutte os alle punkterne i lovforslaget. Der er nemlig en hel del, der trænger til øget belysning. Forslagsstillerne skriver således i forslaget til ændring af § 6, stk. 2, at udgiverne kan pålægges et vist bødeansvar, og så står der videre: „Bødens størrelse fastsættes under hensyntagen til lovovertrædelsens grovhed og skriftets udbredelse“. Og i bemærkningerne til denne paragrafændring hedder det, at det „af præventive grunde må anses for mest hensigtsmæssigt, at dommen får økonomiske virkninger for selve bladet, hvis bestyrelse er med til at lægge bladets linje. Af hensyn til borgernes fred og privatliv bør strafudmålingen have en sådan vægt, at forseelsen ikke kan svare sig økonomisk.“

De ting, som jeg her har citeret, vil jeg sætte et par spørgsmålstegn ved. For det første kan det måske diskuteres, om bestyrelsen skal rammes. Mig bekendt har bestyrelsen ved de allerfleste danske blade

[Holmberg.]

meget ringe indflydelse på den daglige redigering af bladet og skal vel også have det. Bestyrelsen foretager ansættelser til enkelte chefter og tager selvfølgelig stilling til de økonomiske rammebevillinger, men herudover foretager de sig faktisk ingenting. Disse forslag til lovændringer tager vel egentlig heller ikke sigte på straffeforanstaltninger på grund af bladenes linje. Det drejer sig vel mere om enkelte artikler, der bringer læserne i en situation, hvor han eller hun har krav på beskyttelse i form af særlige berigtigelsesregler.

Jeg vil også gerne have at vide, hvilken forestilling forslagsstillerne gør sig med hensyn til bødernes størrelse. Det kan være svært for ikke at sige helt umuligt at udregne et beløb med en sådan vægt, at forseelsen ikke kan betale sig økonomisk. Det står der virkelig i bemærkningerne. Forslagsstillerne har vel ikke forestillet sig bøder af en sådan størrelsesorden, at virksomhedens fremtid kan trues?

Vi må retfærdigvis betænke, at aviser skrives og redigeres af mennesker som os, og der er mulighed for at tage fejl, som vi alle sammen tager fejl engang imellem. Der kan ske fejl, også ubevidste fejl, hvilket forslagsstillerne ikke synes at tage højde for. Man må også tænke på, at pressen kunne blive mere tandløs, end den er, hvis forslagsstillerne får deres forslag igennem. Der kunne blive tale om bødestørrelser, som kunne påvirke visse ting, som ville være uheldige, også i forbindelse med yttringsfriheden.

Som man således kan forstå — det skal være mine sidste bemærkninger — er vi betænkelige ved forslagsstillernes forslag til ændring af reglerne om strafansvar. Derimod ser vi betydelig mere positivt på forslagene til ændring af berigtigelsesreglerne. Jeg har ingen større ekspertise med hensyn til, om forslagene er praktisk gennemførlige, men principielt synes jeg nok, at der bør være mere præcise muligheder for at kræve og få gennemført berigtigelse.

Om disse forslag så er de rigtige, må vi nøjere drøfte i udvalget, og jeg vil også betragte det som en selvfølge, at vi skal kontakte pressens organisationer.

Overgaard Nielsen (RV):

Det radikale venstres ordfører, hr. Hilmar Baunsgaard, sagde ved behandlingen af det

ene af de to forslag, der her er slået sammen, i april måned — Folketingstidende 1973-74 (2. samling) sp. 5752:

„Jeg ved ikke, om det er bevidst, men forslagsstillerne kommer her til at angribe et af de væsentligste principper for en fri dagspresse.“

Nu kan kristeligt folkeparti ikke her ved genfremsættelsen skyde sig ind under, at det er ubevidst, at man kommer til at krænke de væsentligste principper for en fri dagspresse. Men der er jo både ved behandlingen i foråret og ved behandlingen her af ordførerne givet udtryk for frygten for, at dette, at man pålægger et blads bestyrelse et økonomisk ansvar, faktisk kan føre til en krænkelse af de principper, som vi hidtil har hyllet med hensyn til en redaktions frie dispositioner. På dette punkt kan det radikale venstre absolut ikke være med.

Men som det også er sagt af andre ordførere, er der visse ting i lovforslaget, som er, skal vi sige tiltalende. Jeg vil nok mene, at reglerne om berigtigelse skulle strammes noget, specielt bestemmelsen om, at den, der ønsker en ting berigtiget, skal have meddelelse om, at vedkommende kan henvende sig til berigtigelsesnævnet, og — det synes jeg er en udmærket tilføjelse — at adressen dér skal angives, men det forekommer mig lidt overflødig med den lange ændring til § 9, stk. 4. Man har her citeret den gamle lovs ordlyd:

„Berigtigelsen skal optages med samme typer som skriftets almindelige tekst og på et så fremtrædende sted, som det efter omstændighederne med rimelighed kan for-dres.“

Jeg tror, at meget kunne vindes, hvis denne ordlyd blev ændret i retning af, at berigtigelsen skal optages med samme typer og på samme sted som den urigtige meddelelse. Det ville måske føre til, at det blad, der skriver en artikel, brugte en mindre overskrift og en mindre fremtrædende plads til sin artikel, når man risikerede — om ikke andet så gennem berigtigelsesnævnet — at få besked på at bringe en syvspaltet overskrift på forsiden med berigtigelse.

Der er altså visse ting i dette lovforslag, som det radikale venstre kan gå med til, men princippet med at blande den økonomiske ledelse ind i redaktionens ledelse af bladet kan vi ikke tilslutte os.

Hagen Hagensen (KF):

Da mit partis ordfører i denne sag, hr. Adam Møller, ikke kan være til stede her i dag, skal jeg på hans vegne gøre nogle enkelte bemærkninger og så i øvrigt henvise til den tale, han holdt, da lovforslaget om pressens brug var til behandling her den 16. maj. Jeg henviser til spalte 6766.

Der er en velvillig indstilling fra mit parti over for dette lovforslag, som vi meget gerne vil være med til nærmere at gå igennem. Der er ikke spor tvivl om, at borgerne bør beskyttes, og den store del af pressen vil næppe have noget imod, at der kommer skærpede regler. Det er jo kun en vis del af pressen, en absolut mindre del, der bevidst hænger borgere ud eller snager i privatliv på helt upassende måde, bringer urigtige og ufuldstændige forlydender til torvs, og så er det rimeligt, at de må stå til ansvar derfor.

Jeg mener i den forbindelse, at man godt kan tale om, at det må gælde andet og mere end bladets redaktion. Der kan også være tale om, at det kan gælde for udgiverne, og her synes jeg, tidligere ordførere har gjort sig skyldige i en misforståelse. Det er bestyrelsen, der leder selskabet, der udgiver bladet, og det er udgiverne, man i denne forbindelse vil kunne pålægge en bøde. Det er noget, vi i øvrigt kender fra enkelte forhold inden for lovgivningen, så det kunne der måske godt være grund til at drøfte. Jeg siger ikke, det bliver den endelige form, men der kan da være grund til at drøfte det.

Når man så taler om — det er der en ordfører før mig, der har gjort — at der er enkelte blade, der ligefrem har afsat beløb til bøder, som medarbejdere måtte blive idømt, for, sagde man, så mærker den pågældende medarbejder det ikke, vil jeg gerne sige, at det finder jeg ikke rimeligt, for på den måde er det, som om man bevidst stiler henimod noget, der er stridende mod god presseskik. Men så må jeg da for resten sige, at det kan nu ikke gå helt smertefrit ud over medarbejderens, for i så fald er det en gave til ham, og så er den skattepligtig, det skal opgives, og i

den forbindelse kommer han i hvert fald til at bære en del af den bøde, han har fået.

Jeg mener, vi må kigge på forholdene her med henblik på, at der skal bremses op for de urimelige forhold, som borgerne kan være udsat for, og jeg synes også, der er god grund til, som den forrige ordfører var inde på, nærmere at gå ind på en overvejelse af, hvorledes berigtigelser skal være, navnlig om der er tale om ufyldstgørende berigtigelser. Der kan være tale om, at det ikke blot skal være samme typer, men samme udstyr som det, det krænkende er blevet bragt i.

Til slut skal jeg bare gøre den bemærkning, at når der er tale om en bøde af en vis størrelse, kan den indbringes for landsretten, og her siger man i lovforslaget, at man vil have det behandlet for åbne døre, hvor alle, der har haft med sagen at gøre, kan udtale sig. Jeg er tilhænger af, at så meget som muligt foregår for åbne døre, men det ville være pokkers urimeligt, om man, når der var ikendt en bøde, skulle have lejlighed til for fuld offentlighed at køre det hele op én gang til. Det kan ikke være meningen.

Melchior (CD):

Dette er det fjerde lovforslag, fremsat af kristeligt folkeparti, vi i dag behandler, og efter at de tre forrige stort set er blevet ret stærkt afvist som ubalancerede og unuancerede, synes jeg, der er grund til at gratulere kristeligt folkeparti med, at man med det foreliggende lovforslag har taget ad notam den debat, der var om de to forslag fra forrige samling, som nu afløses af dette ene, og at man har fundet frem til en sådan balance, som egner sig i denne sag.

Også her er der flere hensyn. Der er hensynet til pressens frihed, men der er også et hensyn til den enkelte borgers sikkerhed. Det overraskede mig lidt, at den socialdemokratiske ordfører kunne sige, at enkelte misbrug ikke bør kunne føre til skærpelse. Det kommer selvfølgelig an på, hvor enkelte disse er. Jeg ved ikke, hvad antal det drejer

[Melchior.]

sig om. Det, jeg vil pege på, er, at når der sker misbrug fra pressens side, så rammer det jo mennesker, enkelte mennesker. Det er vist kun få år siden, socialdemokratiet i en valgkampagne brugte sloganet „Mennesket i centrum“, og jeg kan ikke tro, at det efter socialdemokratiets mening nogen sinde kan være billigt at træde menneskers relevante interesse og integritet for nær, men det er jo det, der sker i de tilfælde, hvor pressemæssigt misbrug forekommer.

Justitsministeren var i sin tale inde på, at en revision skulle ske under medvirken af pressens egne repræsentanter. Det synes jeg jeg meget stærkt kan tilslutte mig, idet jeg samtidig forudsætter, at pressens repræsentanter selv må være blandt de første og ivrigste til at rydde op, rydde ukrudt bort i presseskoven. Pressen eller dele af pressen, visse blade, som ikke undser sig for at fare frem med bål og brand over for folk, der forser sig over for den ene eller den anden regel, må for at kunne fortsætte dermed i allerhøjeste grad være interesseret i at kunne sige, at der er rent foran egen dør. Og derfor forventer jeg presserepræsentanters positive medvirken i den videre rådslagning om denne sag.

Pressen er vel en slags samfundsmaskineriets kontrollant, og det er helt i orden. Jeg har før givet udtryk for, at jeg tilslutter mig, at pressen både er aggressiv og meget vidtgående i en række forhold, men i den udstrækning pressen optræder som kontrollant, må man dog have lov at stille spørgsmålet: hvem kontrollerer kontrollanterne? Der er ingen mennesker og ingen instanser, der kan være så højt svævende, at de ikke har brug for en kontrol på sig selv. Jeg er ikke enig i den opfattelse, der er kommet til udtryk fra flere ordførere om redaktionernes absolutte uafhængighed af de pågældende bladvirksomheders bestyrelser. Jeg tror ikke, man kan opretholde den fiktion, at det er chefredaktøren eller redaktionen alene, der fastsætter bladets redaktionelle linje og dermed indholdet af denne publikation. Det er jo helt oplagt, at der i selve udvælgelsen af en chefredaktør ligger en klar mulighed for at lægge den linje, man ønsker fulgt, og i afskedigelsesmuligheden og afskedigelses-truslen, som naturligvis altid er og bør være

der, ligger der selvfølgelig en pression, som gør bestyrelsen medansvarlig.

Der er en tendens til at fremstille de selskaber eller andre virksomheder, der udgiver aviser, som idealistiske foretagender. Det er de ikke. De er måske foretagender med en idé i, men man behøver ikke at være producent af aviser for at bygge på en idé, og jeg tror i og for sig ikke, at bladhusene, hverken enkeltvis eller generelt, kan tåle betegnelsen idealistisk. Der skal nok være enkelte, men det gælder ikke pressen i almindelighed, og derfor føler jeg, at pressen må være den første til at sikre, at de overtrædelser, som vi ser ske hver eneste uge, påtales. Lad os nu ikke gå for langt, men de enkelte undtagelser, som hr. Ejler Koch talte om, er absolut ikke enkelte i den forstand, at der er én eller tre om året, men det forekommer hver evig eneste uge, at menneskers interesser trædes for nær af den aggressive presse, og derfor er det nødvendigt med et forslag af denne art.

Jeg kan fra vort parti tilsige absolut positiv behandling. Jeg vil gerne sige, at punkt 5, det er ændringen af § 10, stk. 2, synes jeg er en meget fin udformning, men der er andre punkter, hvor vi ligesom andre partier må tage forbehold. Vi vil imidlertid gerne medvirke til, at der uden skade af pressens frihed sker en sådan klar begrænsning af, hvad der er tilladt, og hvad der er forbudt, at det vil blive en beskyttelse for borgeren. Jeg vil gerne understrege her, at det er ikke politikere og den slags offentlige personer, jeg tænker på, de kan som regel svare for sig, og de må ved at stikke snuden frem risikere at få den i klemme, men det er den enkelte, skal vi sige mere sagesløse borger, som vi tit ser uberettiget hængt ud, det er hans interesser, det er dette tings pligt at varetage, og det synes jeg sker på rimelig måde med det foreliggende lovforslag.

Poul Dam (SF):

Jeg må naturligvis anerkende, at forslagsstillerne har modereret deres lovforslag, siden vi havde det til behandling sidst, men jeg er stadig væk ikke begejstret for det.

Der er for det første spørgsmålet om ansvarsfordelingen. Jeg synes, det er ganske overordentlig bekymrende, at man her fastslår et princip, hvorefter man kan pålægge

[Foul Dam.]

en person et bødeansvar, selv om lovovertrædelsen ikke kan tilregnes ham. Det må dog være et ganske klart retsprincip, at et ansvar forudsætter, at man kan tilregne den pågældende den pågældende overtrædelse.

Berigtigelsesreglerne er jeg ikke særlig begejstret for efter udformningen, men det er da meget muligt, at der er grund til at se på, om den berigtigelsespraksis og de berigtigelsesregler, vi har i øjeblikket, er tilstrækkelig smidige og tilstrækkelig fornuftige.

Når jeg er bekymret ved lovforslaget som helhed, er det, fordi jeg her som ved andre forslag fra samme side sporer, at der ligger noget andet under. Man taler meget smukt om hensynet til enkelte mennesker, det gjorde hr. Gerstrøm vist også, men spørgsmålet er, om det, man ønsker, i virkeligheden ikke er at hæmme den frie kritik, som fremkommer i pressen mod offentlige personer, mod organisationer og initiativer af den ene eller den anden art, en kritik, som ofte i sine første trin må bygge på formodninger, på mistanker o. lign., og som det derfor vil være meget ønskeligt for de pågældende at få bremsset, inden man er kommet så langt, at beviserne ligger på bordet. Vi har fra dansk politisk historie og dansk pressehistorie adskillige eksempler på kampagner, der er begyndt på et grundlag, som ville kunne standses af en lovgivning som denne, kampagner, som viste sig at være rigtige, og som viste sig at fjerne alvorlige kræftbylder fra vor samfund.

Jeg tror, at formålet med dette lovforslag og ikke mindst med hr. Gerstrøms tilslutning til det er at begrænse pressefriheden, ikke at forøge ansvaret.

Den gamle lov er for tandløs, siger hr. Gerstrøm. Jeg vil gerne understrege, at da den gamle lov blev gennemført i 1938, var der ganske overordentlig megen bekymring over den begrænsning i friheden, som da skete, og jeg vil gerne for at belyse dette citere, hvad venstres ordfører sagde i landstinget den 1. april 1938:

„Alt, hvad der angår det frie ords stilling, er netop i øjeblikket et så omtåligt område, at det efter vor opfattelse havde været heldigere ikke at røre derved på indeværende tidspunkt. Den nuværende presselov er så frisisindet og rummelig, at den frie meningsudveksling, som vi herhjemme sætter

så højt, har kunnet finde plads og trives under den, og en i det store og hele sund og ansvarsbevidst presse har kunnet udvikle sig.“

Det var venstres landstingsordfører, Esther Malling Pedersen, den 1. april 1938. Jeg synes, hun havde ret, og jeg synes, at ordene meget vel kan anvendes om den nuværende situation. Jeg mener også, at det frie ord i øjeblikket er truet.

Så siger man, at der er misbrug, og over for denne tale vil jeg gerne citere et andet tidligere æret medlem af rigsdagen, nemlig Nikolaj Frederik Severin Grundtvig, der 14. november 1848 bl. a. sagde:

„Man taler om misbrug, og hvo vil nægte dem? Hvem tør vove at påstå, at de ikke ville ske? Det vil ske her som overalt, at mange enkelte mænd kunne få i sinde, at jeg tør bruge dette udtryk, at riste deres egen pølse på folkets kappe. Men skulle vi da glemme, at selv latinerne, selv de har lært os, at brugen af noget gavnligt ikke må afskæres for misbrugens muligheds skyld, og alle misbrug må så vidt muligt tåles, vistnok ikke for deres egen skyld, men fordi ethvert storværk kræver frihedens kraftige tilværen.“

Fuglsang (DKP):

Også fra mit partis side erkender vi, at der findes en reel baggrund for tanken og forslaget om at forsøge at forsvare landets borgere mod, hvad man kan kalde samvittighedsløst magtmisbrug fra pressens side. Noget andet ville faktisk være svært, når man ser på, hvad visse blade tør tillade sig i den henseende.

Jeg erkender også, at sammenlignet med det forslag, der blev fremsat i fjor, så synes forslagsstillerne at have draget lære af den debat, den dengang blev ført, og noget sådant skal man selvfølgelig aldrig bebrejde folk. Men mine betænkeligheder bygger på, at jeg for det første er bange for, at det vil være at indgive folk i almindelighed farlige og skadelige illusioner om, at bestemmelser som f. eks. dem, der er foreslået her, selv om de virkelig er velmente, skulle kunne forbedre og ændre det principielle i pressens brug eller misbrug.

Spørgsmålet om pressens brug er jo i sidste ende en følge af, at vi lever i et samfund, hvor grundlovens ord om ytringsfriheden i

[Fuglsang.]

sidste instans er et spørgsmål om penge eller naturligvis i visse tilfælde om offervilje og tillid i befolkningen, sådan som mit partis blad, Land og Folk, bygger sin eksistens på.

Men bortset herfra, og jeg vil erkende andre enkelttilfælde, er pressens praktiske brug i afgørende grad afhængig af en udvikling, som præges af bladdød, af bladkoncentration og i hvert tilfælde de store blades snævre forbindelse med koncerner, præget af redaktørens afhængighed af annoncechefen og af annoncørerne. Det præger også det, som bladene tør over for enkelte borgere, at det, de tør i den henseende, tør de ikke sige, men tier med hensyn til baggrunden for det og de samfundsmæssige årsager til det.

Jeg vil her nævne en anden side. Ordføreren for forslagsstillerne, hr. Honoré, understregede ved sidste års behandlinger af forslaget, at det var almindelige mennesker og ikke organisationer og partier, der er tænkt på med forslaget, men organisationer og partier består jo også af almindelige mennesker og repræsenterer i vidt omfang almindelige menneskers interesser. Og her er den bevidste vildledning af hele befolkningsgrupper, i visse tilfælde af hele befolkningen, ikke mindre farlig eller skadelig, end hvor det direkte drejer sig om én eller flere enkeltpersoner. Dette fjernes ikke med forslag af denne art og kan overhovedet kun begrænses i et samfund med privat ejendomsret til trykkerimuligheder og bladudgivelse. Dette være sagt, uden at det må forstås sådan, at jeg ønsker en udvidelse af forslaget til at omfatte mere, altså også omfatte hele organisationer og den slags ting dér.

Jeg er som sagt skeptisk med hensyn til lovforslaget, men vil naturligvis med interesse følge enkelthedernes skæbne under den udvalgsbehandling, der kommer.

Ib Christensen (DR):

Idet jeg henviser til min ordførertale den 16. maj ved første behandling af forslag til lov om ændring af lov om pressens brug, fremsat af kristeligt folkeparti, skal jeg fastslå, at uanset at jeg anerkender, at det lovforslag, der her foreligger, er en moderation i forhold til de to oprindelige forslag, så kan retsforbundet ikke medvirke til fremme af dette forslag.

Vi mener, at de problemer, der her er tale om, bør løses af pressen selv, og at det er farligt og ikke påkrævet at inklade sig på en videregående lovgivning end den allerede eksisterende på dette område.

Vestergaard Eriksen (FU):

Pressefrihed og ytringsfrihed er vi klart tilhængere af, det er jeg også. Men jeg har trods alt igennem nogle år set, hvordan pressen kan behandle folk, og det er ikke småting. Når først det én gang har været på tryk, så kan det mange gange være vanskeligt for den borger, der dermed er hængt ud.

Jeg synes, jeg vil sige et par ting yderligere, men for at det ikke skal misforstås, vil jeg sige, at det ikke er en hentydning til, at jeg selv har været hængt ud siden den 4. december 1973, hvor godt og vel halvparten har været deciderede usandheder.

Det, jeg kunne ønske at få fastslået fremover, er, at når pressen skriver noget om én person eller flere eller i anden anledning, så synes jeg, at hvis den er i tvivl, så må den have en vis pligt til også at høre den anden part. Det er det, vi vel næppe har set ske på noget tidspunkt, og der er vel ikke nogen sensation i det, hvis man spurgte, men det er jo heller ikke en sensation, at pressen bør eksistere af det, og det har vi i dag nogle blade, der gør. Usandhederne må simpelt hen kunne føres bort på tryk fra aviserne. Det kan ikke være rigtigt i et velfærdssamfund og et oplyst samfund som vores, at vi har en presse, der kan tillade sig på nogle sider at behandle folk, som det passer den. Hvis man skal tage det procentvis, så tror jeg, at mindst 75 pct. og måske mere af journalister og redaktører ikke ønsker at hænge folk ud for noget ukorrekt; det er kun en lille del af pressens folk, der ønsker det. Derfor kan jeg ikke rigtig i den forbindelse forstå det, hr. Ejler Koch nævner om, at man ikke bør tage hensyn eller blande sig i misbrug. Det ved jeg ikke, men jeg ved i alt fald, at min personlige opfattelse er af den modsatte art, og hvis man tænker på en lidt bestemt presse her i Danmark, så vil jeg nok have lov til at sige: den har vel nok været slemmere igennem årene, og er det stadig væk, end en vis anden presse.

Jeg tror virkelig, her ligger noget, vi bør se alvorligt på, for pressen kan faktisk være

[Vestergaard Eriksen.]

med til at ødelægge noget for den enkelte familie, og det har jeg set eksempler på flere år tilbage, f. eks. at den familiefar simpelt hen er hængt forkert ud og derefter ikke længere er på jordens overflade. Det kan ikke være rigtigt, at pressen har de rettigheder.

Jeg vil gerne i denne forbindelse også spørge justitsministeren, som nævnede noget om noget udvalgsarbejde, som var i gang, om, hvornår man kan forvente dette afsluttet, for jeg må ærligt erkende, at jeg længe har tænkt på, at vi simpelt hen må have det generelt drøftet i det høje ting. Det agter jeg at fremsætte forslag om inden ret mange dage, medmindre justitsministeren kan give mig et konkret svar på, om man eventuelt ret hurtigt kan forvente en afslutning på dette udvalgsarbejde, som jeg har forstået det.

Så er der én ting yderligere, jeg vil nævne. Det er med hensyn til den bøde, man kan give en redaktør eller en journalist. Spørgsmålet er, om det er nok. Om en bøde til en enkelt redaktør eller en journalist eller et blad hjælper den person eller de personer, der er hængt ud for usandheder eller på anden måde, er jeg meget i tvivl om. Det, vi må frem til, er saglighed og det mere korrekte i pressen. Er der så enkelte blade, der ikke kan eksistere, så må de vel også lide den tragiske skæbne, bladdøden. Det er vel ikke mere vanskeligt for dem, end det er for dem, som har lidt bladdøden af andre årsager, hvor det ikke har været det, der har spillet ind.

Vedrørende det lovforslag, vi her har til behandling, vil jeg altså foreløbig forbeholde mig at tage min endelige stilling, til vi ser, hvad man kommer frem til imellem første og anden behandling af lovforslaget, for jeg forventer, der kan måske ske store ændringer, således at det er muligt at kunne tilslutte sig. Det, jeg generelt ønsker, er som sagt, at vi har en presse, der er under ansvar, og som dermed kan være sig selv bekendt over for samfundets borgere.

Ordføreren for forslagsstillerne (Honoré) (KRF):

Jeg siger tak for indlæggene og især tak til de ordførere, der har støttet dette lovforslag.

Der er to spørgsmål, der er blevet taget

op i dette lovforslag; det ene er selve spørgsmålet om bøder for journalistik, der overtræder straffelovens bestemmelser om fredsog ærekrænkelse, og det andet er selve spørgsmålet om berigtigelse. Stort set kan man vel sige, at der har været en større forståelse og velvilje over for nødvendigheden af at have bedre adgang til berigtigelse, end der har været over for forslaget om at pålægge udgiverne bødestraf.

Justitsministeren henviste til, at der er nedsat et udvalg, hvor man vil undersøge de presseetiske regler osv. Jeg vil ikke undervurdere betydningen af udvalg, der undersøger forskellige ting, men spørgsmålet er dog, om det ikke er at sætte ræven til at vogte gæs at lade pressen selv beskæftige sig med disse spørgsmål, om det ikke er nødvendigt med et lovgivningsinitiativ, for er det ikke sådan, at der i forvejen er velformulerede presseetiske regler, men at problemet netop består i, at en række blade ustraffet kan overtræde disse presseetiske regler? Det er ikke muligt at iværksætte effektive sanktioner, når sådanne presseetiske regler overtrædes, eller når straffelovens bestemmelser overtrædes. Her er jo netop problemet, og det løses ikke ved undersøgelser eller ved erklæringer eller ved forslag, men vel i grunden kun ved et lovgivningsinitiativ.

Hr. Holmberg spurgte, hvilke forestillinger jeg gjorde mig om bødernes størrelse, og om sådanne bøder ikke kunne true et blads økonomiske eksistens. I vort første forslag foreslog vi, at bødens størrelse skulle andrage en tredjedel af det beløb, der indkom ved salget af det pågældende nummer af bladet. Det giver et begreb om, at vi tænker på ret store bøder, hvis disse skal have en præventiv virkning. Men vi har ikke villet binde os til noget tal, til nogen beregning. Vi mener ikke, at selv en stor bøde vil kunne true et blads økonomiske eksistens. En enkelt bøde eller nogle få bøder, som kommer, fordi der har været uheldige ting i et blad, kan ikke true det. Et blads økonomiske grundlag trues kun, hvis dette blad, som led i bladets redaktionelle linje gang på gang bringer en journalistik til torvs, der overtræder de presseetiske og strafferetlige regler, så der skulle ikke være noget at frygte.

Hr. Holmberg spurgte ligeledes om kriterierne for berigtigelse og spurgte, om de her

[Honoré.]

foreslåede kriterier var tilstrækkelig entydige. Jeg må sige, at jeg tror, de er lige så entydige som de kriterier, der er opstillet i presseloven af 1938, men det har jeg ikke tid til at begrunde her. Jeg synes en gennemlæsning af disse kriterier er tilstrækkelig.

Jeg var meget glad for hr. Melchior indlæg. Hr. Melchior fremsatte en del argumenter, som jeg også kan gøre til mine egne. Fremfor alt var jeg glad for påvisningen af, at et blads forhold til udgiverne under de nuværende omstændigheder ikke indebærer den fuldstændige frihed, der ville blive afløst af en lige så stor ufrihed, hvis dette lovforslag gik igennem. Det er rigtigt, at vi ikke har løst det spørgsmål, hvem der er kontrollanternes kontrollant.

Jeg er uenig med hr. Poul Dam i, at Grundtvig ville modsætte sig en ændring af presseloven fra 1938. Det tror jeg bestemt ikke. Jeg tror afgjort, Grundtvig ville støtte vores forslag til ændring af loven, hvis han havde tid til at studere det nærmere. Jeg tror ikke som hr. Ib Christensen, at dette spørgsmål alene kan løses af pressen selv, bl. a. fordi disse presseetiske regler jo netop ikke respekteres af en vis del af pressen.

Vores tanke med dette forslag er naturligvis ikke at hindre pressen i at udøve den absolut nødvendige kritik af forskellige forhold i samfundet både vedrørende offentlige institutioner og offentlige personer, men den vil gøre det mere klart, at straffelovens bestemmelser om freds- og ærekrænkelser naturligvis også gælder for pressen, sådan som de gælder for enkeltpersoner og andre institutioner i samfundet.

Vedrørende spørgsmålet om den redaktionelle frihed mener jeg altså, at dette spørgsmål ikke har den store realitet for størstedelen af vore blade. Dette lovforslag vil ikke rejse nogen problemer for disse blade. Det rejser kun problemer for de få blade, skandalepressen, hvis journalistik er af en sådan art, at den aktualiserer straffelovens bestemmelser. Disse blade og deres udgivere profiterer jo af en journalistik, der overtræder skrevne og uskrevne regler. I dette tilfælde vil loven naturligvis ramme de økonomiske bagmænd bag en sådan journalistik eftertrykkeligt. Det kan medføre en ændring

af den redaktionelle linje, men det må vel også være rimeligt, at den redaktionelle linje ikke er på kant med loven.

Ejler Koch (S):

Hr. Melchior undrede sig meget over, at jeg kunne sige, at vi var nødt til at acceptere enkelte misbrug. Jeg tror stadig væk på, at vi er nødt til at acceptere enkelte misbrug. Hvis vi skal bevare en frihed, bliver vi også nødt til at acceptere, at denne frihed en gang imellem kan misbruges, ellers kommer vi til at skære for tæt i denne frihed.

Hr. Fuglsang var inde på nogle interessante betragtninger om, at det egentlige problem var, at man ikke kunne lovgive om disse ting, fordi pressen jo var afhængig af deres penge og deres annoncører, og derfor var de ufri i sig selv. Det kunne give anledning til at rejse det spørgsmål, om hr. Fuglsang mener, at man i de lande, hvor pressen ikke er afhængig af økonomien, har en væsentlig større pressefrihed end den vi dog trods alt har herhjemme.

Så taler hr. Fuglsang om, at denne afhængighed af økonomien fører til bevidste vildledninger af befolkningen. Dér kunne hr. Fuglsang jo medvirke til, at en ham nærtstående avis gav os et forbillede med hensyn til, hvordan man ikke medvirkede til en bevidst vildledning af befolkningen.

Fuglsang (DKP):

Skal vi ikke være enige om, at det at begynde at diskutere den socialistiske verdenspresse vil i denne forsamling være lige så abstrakt som at grave Grundtvig op og begynde at diskutere hans mening om en lovgivning, der fandt sted i 1938. Jeg mener med henvisning til Sovjetunionens grundlov, hvis det er den, der tænkes på, at med hensyn til den måde, man driver pressen på, at den er demokratisk, den skrives af befolkningen. Hr. Ejler Koch mener det ikke, og så står vi lige nær. Det er i det tilfælde og i denne forsamling en spildt diskussion.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af retsplejeloven og færdselsloven. (Forhøjelse af grænsen for underretssager, politisagsbehandling af færdselssager m. v.).

(Lovforslag nr. 51. Fremsat 24/10 74).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Ole Espersen (S):

Det er et lovforslag, som ser meget teknisk ud ved en umiddelbar gennemlæsning, men som i virkeligheden er ret så radikalt.

Forslagets hensigt er særdeles anerkendelsesværdig, der er nogle helt urimelig lange berammelsestider ved vore landsretter, helt op til 1 år. Det betyder i realiteten, at justitsvæsenet er suspenderet i forhold til de mennesker, der har brug for det i dette år. Det kan ikke accepteres i det lange løb, og derfor er det godt, der kommer et forslag, der prøver at løse disse problemer.

Der er tale om at rationalisere sig frem til en løsning, men det er også klart, at vi bevæger os på et område, hvor vi, når vi skal rationalisere, er nødt til at se, om vi derved kommer til at sætte andre og måske væsentligere hensyn til side. Der er ikke noget, der er så væsentligt i en retsstat som domstolens effektive, grundige og uafhængige funktion. Der er ikke noget, der er så væsentligt i en retsstat som tillid mellem befolkningen og domstolene. Disse forhold gør, at vi, når vi skal rationalisere, nøje må undersøge, om vi kommer til at sætte disse væsentlige hensyn til side.

Hovedprincippet i lovforslaget er det, at man for at skære ventetiden ved landsretterne ned fjerner en del sager fra landsretterne og lægger dem hen til underretterne. For ikke at bebyrde disse i for stort omfang vil man gøre behandlingen af en række sager ved underretterne mere enkel.

Jeg skal kort se på nogle enkeltheder i lovforslaget. Tanken om at forøge grænsen for de sager, der skal behandles ved under-

ret, fra 10.000 kr. til 30.000 kr. kan mit parti tilslutte sig. Der er tale om noget, der går ud over, hvad almindelige prisajourføringer ville tilsige — det går måske en halv snes tusinde kroner derudover — men vi mener ikke, at der er væsentlige betænkninger forbundet med det.

Et andet forslag af samme art er vi derimod mere kølige over for. Det drejer sig om forslaget om, at alle sager, der opstår mellem arbejdsgivere og arbejdere, uden videre skal være underretssager, uanset hvor stort et beløb disse sager måtte vedrøre, og uanset hvor komplicerede de måtte være. Det er naturligt, når man efterlyser sager, der kan henlægges til underretten, at man ser, om der er visse sagstyper, der kan udskilles, og det er klart, at disse sagstyper, jeg nævnte her, kan udskilles.

På den anden side er muligheden for at udskille ikke i sig selv et tilstrækkelig vægtigt argument for at foretage udskillelsen, for hvis disse sager nemlig er komplicerede og måske omfatter meget store værdier, så taler de almindelige principper i retsplejeloven for, at de behandles af landsretten som første instans. Vi kan meget vel her tænke os sager af en værdi på 400.000-500.000 kr., som i kraft af forslaget ville være underretssager, uden at vi kan sige, at disse sager er så ukomplicerede, at det af den grund er rimeligt. Derfor er vi som sagt betænkelige, og vi mener, at man nok må overveje at ændre dette forslag i udvalget.

Jeg skal derefter gøre et par bemærkninger til forslaget om ændringer i færdselsloven. Ændringerne går ud på, at alle frakendelsessager skal være politisager, dvs. at domsmændene skal afskaffes, når frakendelsessager skal behandles.

Man kan, når man skal rationalisere et område som dette, gøre det på to principielt forskellige måder. Man kan gøre selve lovregerne mere klare og utvetydige og derved spare retssager. Det er den ene vej. Den anden vej er, at man gør selve behandlingen mere enkel, f. eks. ved at afskaffe domsmændene, og det er den sidste, man har valgt her.

Vi er betænkelige ved denne fremgangsmåde. Vi mener, at domsmandsinstitutionen, at den medvirken, vi har fra det læge elements side i vore domstole, er så vigtigt, at der må meget, meget stærke argumenter